

Марушак Д.В.

студент;

Василенко О.П.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Одеський національний політехнічний університет

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ МОВИ В КОМУНІКАЦІЇ

Мова – найважливіший засіб, до якого вдається людина, коли йому потрібно розумно аргументувати своє ставлення до різних життєвих проблем. Мова є основним засобом людського спілкування, без неї людина не мала б можливості отримувати і передавати велику кількість інформації. При спілкуванні людина мимоволі використовує різні функції мови, в результаті чого в одному із видів комунікації задіяна та чи інша функція мови.

Як зазначає Якупов П.В. комунікація – це складний процес, що вимагає безлічі навичок. З найдавніших часів в людському суспільстві використовувалися додаткові засоби зв'язку і передачі інформації, багато з яких існують досі [6].

Наприклад, у корінного населення Африки використовується мова свисту, сигнали барабанів, дзвіночків, гонгу тощо. «Мова квітів», поширений на Сході засіб передачі інформації, який в деяких ситуаціях не дозволяється висловлювати словами (наприклад, троянда – символ любові, айстра – печалі, незабудка – пам'яті тощо). Дорожні знаки, сигнали світлофора, сигналізація прапорами – усе це засоби передачі інформації, що доповнюють основний засіб людського спілкування – мову.

Мова, як особливий вид діяльності, який існує поряд з трудовою, пізнавальною, та іншими видами діяльності. Функції, які виконує мова, в кожній конкретній ситуації спілкування визначають вид висловлювань і перш за все відбір слів і синтаксичних конструкцій. Найважливіші функції мови в міжособистісному спілкуванні це – емотивна і конативна [4].

Вербальна комунікація – спілкування через слова або мовне спілкування. Її особливість полягає в тому, що вона у формі і змісті спрямована на іншу особу, яка залучена до процесу комунікації, є фактом спілкування. Вербальна комунікація може бути адресована окремій особі, певній групі (або не мати певного адресата), але в будь-якому випадку вона має діалогічний характер і є постійною комунікативною діяльністю.

Акт вербального спілкування – це діалог, що складається з розмови та прослуховування. Уміння говорити є давнім предметом дослідження. Існує спеціальна наука – риторика, спеціальна дисципліна, яку викладають – ораторське мистецтво. У сучасній комунікаційній літературі велика увага приділяється здатності слухати. Результати досліджень показують, що з достатньою кваліфікацією слухати можуть не багато людей [3].

Як зазначає, І. Атватер слухати дуже важко. Ми в першу чергу зайняті власним мовленням. Крім того, якщо людина мовчить під час діалогу, це не

означає, що він слухає. Слухання – це активний процес, який вимагає уваги. Але, уточнюючи, оцінюючи або аналізуючи інформацію під час діалогу, людина приділяє більше уваги своїм справам, ніж сказаному. Особливо це стосується конфліктних ситуацій спілкування [2].

В діалозі нас більше цікавить, чи розуміємо нас співрозмовник, незалежно від того, чи розуміємо ми його. Це деформує процес комунікації. Найкращий спосіб уникнути цього нерелекторного слуху. Суть її полягає в невтручанні в мову співрозмовника (умовне пасивне слухання). Метод рефлексивного слухання допомагає з'ясувати наше розуміння почутого для критики і уточнення.

Невербальна комунікація – це система символів, знаків, використовуваних для передачі повідомлення і призначена для більш повного його розуміння, яка в деякій мірі незалежна від психологічних і соціально-психологічних якостей особистості, яка має досить чітке коло значень і може бути описана як специфічна знакова система. Невербальна комунікація не передбачає використання звукової мови, природної мови як засіб спілкування [1].

Таким чином, будь-яка комунікація, яка здійснюється без слів, вважається невербальною. Почуття так само, як і інформація, можуть бути передані за допомогою одного або декількох невербальних способів. У комунікації виявляються всі функції мови і мовлення. Коли питання стосується функцій мови і мови, важко провести грань між цими двома поняттями. Справа в тому, що будь-яке мовне висловлювання (усне або письмове) – це мова.

Функції мови – це прояв його сутності, його призначення та дії в суспільстві, його природи, тобто його характеристики, без яких мова не може існувати. Найголовніші базові функції мови – комунікативна і когнітивна, мають різновиди, тобто функції більш приватного характеру.

Комунікативна функція означає, що мова є найважливішим засобом людського спілкування (комунікації), тобто передачі від однієї особи іншій будь-якого повідомлення з тією чи іншою метою. Мова існує саме для того, щоб забезпечувати спілкування (комунікацію). Спілкуючись один з одним, люди передають свої думки, почуття і душевні переживання, впливають один на одного, домагаються загального взаєморозуміння [5].

Мова дає їм можливість зрозуміти один одного і налагодити спільну роботу у всіх сферах людської діяльності, будучи однією з сил, які забезпечують існування та розвиток людського суспільства.

Комунікативна функція мови відіграє провідну роль. Але мова може виконати цю функцію завдяки тому, що він підпорядкований строю мислення людини. Тому можливий обмін інформацією, знаннями, досвідом.

З цього неминуче випливає друга основна функція мови – когнітивна (тобто пізнавальна, гносеологічна), що означає, що мова – найважливіший засіб отримання нових знань про дійсність. Когнітивна функція пов'язує мову з розумовою діяльністю людини.

Крім перерахованих, мова виконує ще ряд функцій:

- фактична – функція створення і підтримки контакту між співрозмовниками (формули вітання при зустрічі і прощанні, обмін репліками про погоду тощо);

- репрезентативна – функція, яка визначає мовний акт в його відношенні до референту або предмету думки;
 - метаязикова – функція тлумачення мовних фактів;
 - естетична – функція естетичного впливу, проявляється в тому, що кажуть починають помічати сам текст, його звукову та словесну фактуру.

Чіткі синтаксичні, століттями відпрацьовані, відшліфовані структури накладаються на аморфну думку, і це надає їй чіткість, виникає можливість для сприйняття цієї думки іншими людьми; так досягається розуміння як співвідношення слів і мовних структур із зразками, що зберігаються в мовній пам'яті слухача [3].

На основі усього вищевикладеного можна зробити висновок, що мовна сторона комунікації має складну багаторівневу структуру і виступає в різних стилістичних різновидах: різні стилі і жанри, розмовний і літературний мова, діалекти і соціолекти тощо. Всі мовні характеристики та інші компоненти комунікативного акту сприяють його успішній або неуспішній реалізації. Говорячи з іншими, з великого поля можливих засобів мовної комунікації вибираються ті кошти, які здаються найбільш підходящими для вираження думок в дані ситуації. Це – соціально значущий вибір. Процес цей і нескінченний, і нескінченно різноманітний. При цьому основною одиницею мови є мікротекст (складне синтаксичне ціле), який має свій особливий лінгвістичний статус.

Список використаних джерел:

1. Андріанов М.С. Невербальна комунікація. М.: Ін-т загальногуманітарних досліджень, 2007. 256 с.
2. Атватер И. Я вас слушаю. – М.: Изд-во «Экономика», 1988. – 111 с.
3. Василик М.А. Основи теорії комунікації: підручник. М.: Гардарики, 2003. С. 600-605.
4. Ключев С.В. Мовна комунікація. М.: Рипол Класик, 2002. 320 с.
5. Садохин А.П. Введення в теорію міжкультурної комунікації М.: Вища. шк., 2005. С. 125-127.
6. Якупов П.В. Комунікація: визначення поняття, види комунікації та її бар'єри. Вісник університету. 2016. № 10. С. 261-266.

Шульженко К.С.

студентка;

Артемчук Л.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЇ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

На сьогодні більшість людей не можуть уявити своє життя без соціальних мереж. Сотні мільйонів користувачів кожного дня приділяють чимало часу для мереж на зразок Однокласники, Вконтакте, Instagram, Facebook чи YouTube.